

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Per la ironia a la independència

Encetem un any tan decisiu com incert en relació al futur polític dels catalans. I és precisament el fet que sigui decisiu i alhora incert allò que n'accentua el caràcter dramàtic i que en farà un curs d'una alta ansietat emocional. Per si no fos prou, les paraules que s'empraran per fer pronòstics i amb què es descriuran els episodis més determinants definiran la confrontació en termes apocalíptics. Cal, doncs, estar preparats per mantenir la calma, per mobilitzar-se quan calgui i sobretot per no perdre la confiança en la pròpia capacitat per decidir i construir el futur que més ens cal. I és per tot això que és útil recordar quin ha estat un dels instruments de més utilitat en tot aquest decantament de la voluntat majoritària dels catalans per la definitiva emancipació nacional: el recurs a la ironia.

AIXÍ, IRÒNICAMENT, mig de broma mig de debò, ens hem anat repetint que la màxima confiança en l'èxit del procés cap a la independència calia posar-la en la reacció espanyola a les aspiracions catalanes. És a dir, que si bé nosaltres mateixos no érem massa de fiar, en canvi "ells no ens fallarien mai". Per això, ni quan finalment Espanya s'ha presentat amb la cantarella del diàleg, no ha aconseguit portar-nos a vendre. L'altra sortida irònica a la qual hem recorregut per minimitzar els efectes dels propis errors ha estat considerar que les improvisacions, els desacords i els vaivens en les tàctiques i les estratègies de l'independentisme eren un utilíssim factor de desconcert de l'adversari, incapaç així de poder respondre amb eficàcia a les ziga-zagues que ha anat fent el procés.

EL CERT ÉS que han estat les respostes iròniques les que més han ajudat a desdramatitzar els moments més difícils, a riure'ns de les nostres pròpies debilitats i a superar els episodis més difícils de confrontació dialèctica. L'accelerat decantament dels catalans cap a la voluntat d'independència ha estat definit com a "revolució dels somriures", una expressió que li confereix un caràcter amable, però també d'una excessiva ingenuïtat. El més exacte seria qualificar-lo de "revolució de la ironia". D'aquella ironia que Ferrater Mora qualificava de "reveladora i transformadora". Una ironia que, alhora que fa clara la consciència dels propis límits i elimina les temptacions d'arrogància i supèrbia impeding que es caigui en el fanatisme, també transforma la desesperació en capacitat d'acció. Diu Ferrater Mora a

PERE TORDERA

.....
Les respostes iròniques han desdramatitzat els moments més difícils

Les formes de la vida catalana: "La ironia és així un mètode per tal de defugir la desesperació i sobreviure-la; és una tàctica que assoleix, amb la deguda paciència, les victòries més insospitades. El ressorgiment continu de la vida catalana per damunt l'onada de la fatalitat i de la tragèdia prové en gran part d'aquesta actitud irònica, actitud que seria erroni estimar com a merament negativa, perquè les úniques coses que nega són la falsia i l'aparença".

TOT I QUE EM RESISTEIXO a donar per bona l'existència d'un caràcter nacional, en canvi sí que coincideixo amb Ferrater Mora que és aquest sentit de l'humor irònic el que explica millor tant la resistència en el combat per la independència com la més que previsible victòria. Un particular sentit de l'humor –incomprensible per a l'adversari– que ha expressat millor que qualsevol altre relat polític aquesta "voluntat de persistència" i la "flexible fermesa", per dir-ho en els termes del filòsof, que els catalans hem demostrat aquests darrers deu anys.

LA MEVA OPINIÓ és que la ironia no és tan sols allò que ens ha permès arribar sans i estalvis on som, sinó que seguirà sent la millor arma per resistir els embats finals d'aquest camí. Per això, m'ha semblat genial que encetéssim l'any amb aquell viral: "Bona entrada d'any 2017, i bona sortida d'Espanya 2017".